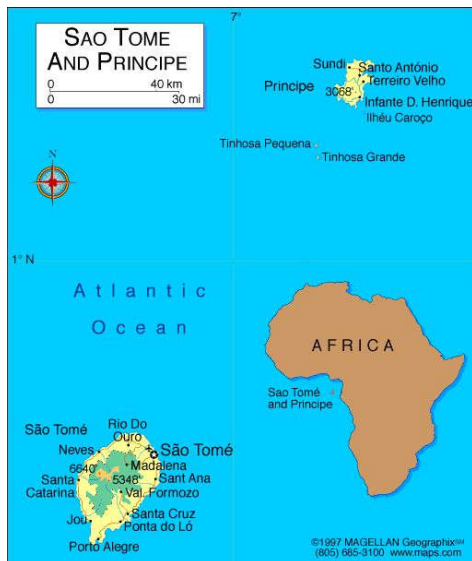

1. Η οικονομία του Σάο Τομέ και Πρίνσιπε το 2018.

Το Σάο Τομέ & Πρίνσιπε είναι ένα νησιωτικό κράτος που βρίσκεται στον Κόλπο της Γουινέας και αποτελείται από δύο κύρια νησιά (Σάο Τομέ και Πρίνσιπε) και αρκετά μικρότερα, συνολικού εμβαδού 1.001 km², με περίπου 201.025 (2017) κατοίκους. Βρίσκεται σχετικά κοντά στις ακτές της Γκαμπόν, την Ισημερινή Γουινέα, το Καμερούν και τη Νιγηρία. Τα νησιά ήταν ακατοίκητα μέχρι το 1470, όταν οι Πορτογάλοι ναυτικοί João de Santarém και Pedro Escobar τα ανακάλυψαν και αποτελούσαν αποικία της Πορτογαλίας από το δέκατο πέμπτο αιώνα μέχρι την ανεξαρτησία τους στις 12 Ιουλίου 1975. Είναι μέλος της Κοινότητας των Πορτογαλόφωνων Χωρών (CPLP).

Η Παγκόσμια Τράπεζα κατατάσσει από το 2013 το Σάο Τομέ και Πρίνσιπε ως κράτος μεσαίου εισοδήματος, δεδομένου ότι για τρία συναπτά έτη το κατά κεφαλήν εισόδημα διτηρήθη άνω του ποσού των 1.205USD. Το 2017 το ΑΕΠ ανήλθε σε 682 εκ.δολ. ΗΠΑ, ενώ το κατακεφαλή ΑΕΠ ήταν 3.200 δολ. ΗΠΑ. Πάντως, το νησιωτικό κράτος στηρίζεται απολύτως στη διεθνή βοήθεια και χρηματοδότηση. Το 2000, με το Σύμφωνο HIPC (για τις υπερχρεωμένες φτωχές χώρες), έλαβε 200 εκ. δολάρια προς εξάλειψη μέρους του εξωτερικού του χρέους, ενώ το 2005 υπέγραψε το τριετές πρόγραμμα PRGF (μηχανισμός μείωσης της φτώχειας και οικονομικής ανάπτυξης) του ΔΝΤ ύψους 4,3 εκ.USD. Οι θετικές εκτιμήσεις του ΔΝΤ κατά το 2006 για τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες της Κυβέρνησης του Σάο Τομέ και Πρίνσιπε επέτρεψαν τη διαγραφή, το Μάρτιο του 2007, του 91% του δημόσιου εξωτερικού χρέους της χώρας προς αυτό. Κατά τα τέλη του 2007, η Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ εκτιμούσαν το εξωτερικό χρέος του Σάο Τομέ και Πρίνσιπε σε 150 εκ.USD (έναντι 325 εκ. USD το 2005). Το Μάιο του 2007 η Λέσχη των Παρισίων διέγραψε το σύνολο σχεδόν των χρεών της χώρας προς αυτή. Τον Ιούλιο του 2012 υπεγράφη τριετές μεσοπρόθεσμο οικονομικό πρόγραμμα με το ΔΝΤ που περιλαμβάνει Πρόσθετη Πιστωτική Διευκόλυνση (extended credit facility) 4 εκ.USD. Η χώρα υπέγραψε νέο μνημόνιο με το ΔΝΤ τον Ιούλιο 2015 για την περίοδο 2015-2018, οποίο περιλαμβάνει δάνειο ύψους 6,3εκ.USD.

2. Διάρθρωση της Οικονομίας

Η οικονομία του Σάο Τομέ και Πρίνσιπε βασίζεται στον τριτογενή τομέα και τη γεωργία που συνεισφέρουν αντίστοιχα περίπου στο 70,2% και 25,6% του ΑΕΠ της χώρας, ενώ η μεταποίηση συνεισφέρει μόλις το 4,2%. Ειδικότερα, το προϊόν του τριτογενούς τομέα αφορά υπηρεσίες εμπορίου και εστίασης (30%), αποθήκευσης-τηλεπικοινωνιών-μεταφορών (18,4%), δημόσια διοίκηση (9,8%), κλπ.. Τα βασικά αγροτικά προϊόντα που παράγει η χώρα είναι: κακάο, καφές, καρύδες, έλαια από φοίνικες και κοκοφοίνικες, κανέλα, πιπέρι, μπανάνα, φασόλια, ψάρια, πουλερικά.

Επισημαίνεται ότι η ανακάλυψη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στα χωρικά ύδατα του Σάο Τομέ και Πρίνσιπε, στον κόλπο της Γουινέας, συντέλεσε σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη της οικονομίας. Ωστόσο, η αποχώρηση της γαλλικής Total από την εκμετάλλευση του οικοπέδου 1 της Κοινής Ζώνης Εκμετάλλευσης με τη Νιγηρία (σε αναλογία 40/60), στα τέλη του 2013, δημιούργησε αβεβαιότητα σχετικά με την παραγωγή πετρελαίου στο Σάο Τομέ και Πρίνσιπε. Πάντως, σύμφωνα με την τοπική Κυβέρνηση άλλες πετρελαϊκές εταιρείες έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων.

Η προώθηση παγκόσμιων αλυσίδων αξίας (global value chains), μπορεί να αποτελέσει εξαιρετική ευκαιρία για το Σάο Τομέ και Πρίνσιπε, παρέχοντας προστιθέμενη αξία στα δυο παραδοσιακά εξαγωγικά του προϊόντα, το κακάο και τον καφέ. Η έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού στη βιομηχανία κακάο, έχει ως αποτέλεσμα να εξάγεται η πρώτη ύλη, κυρίως στην Ευρώπη, στερώντας από το Σάο Τομέ και Πρίνσιπε το πλέον κερδοφόρο τμήμα της αλυσίδας παραγωγής που είναι η παρασκευή σοκολάτας. Μόλις πρόσφατα ξεκίνησε η εγχώρια παραγωγή σοκολάτας από την επεξεργασία σπόρων κακάο με την κατασκευή εργοστασίου σοκολάτας στο Σάο Τομέ.

3. Οικονομική Συγκυρία

Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) αυξήθηκε κατά 4.1% το 2018, από 3.9% το 2017, γεγονός που οφείλεται στις γεωργικές επενδύσεις και στον τουρισμό. Η ανάπτυξη προβλέπεται να παραμείνει στα ίδια επίπεδα το 2019, κυρίως λόγω των άμεσων ξένων επενδύσεων στον τομέα των κατασκευών και του τουρισμού. Η χώρα έχει επιδεινώσει τη θέση της ως προς το δείκτη Mo-Ibrahim της Αφρικανικής Διακυβέρνησης (Mo-Ibrahim Index of African Governance) - από τη 11^η θέση το 2016 στην 12^η θέση το 2018, λόγω πολιτικής αστάθειας. Η οικονομία εξαρτάται από τις εισαγωγές και την τεχνολογία από το εξωτερικό, έχει περιορισμένη βιομηχανική ανάπτυξη, ενώ η κυβέρνηση δεν έχει στρατηγική εκβιομηχάνισης.

Μακροοικονομικοί Δείκτες

	2015	2016	2017(p)	2018(p)
Πραγματική αύξηση ΑΕΠ	4%	5%	3,9%	4,1%
Πραγματική αύξηση ΑΕΠ/κατά κεφαλήν	1,9%	2,9%	3,1%	3,4%
Πληθωρισμός	5,3%	5,6%	5,7%	6,8%
Ισοζύγιο προϋπολογισμού % ΑΕΠ	-6,3%	-1,7%	-2,6%	0,3%
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών % ΑΕΠ	-12,9%	-5,9%	-8,2%	-6,7%

Πηγή: *African Economic Outlook (AEO)*

Η ύπαρξη επαρκών πόρων στην εγχώρια αγορά για τη χρηματοδότηση των δημόσιων δαπανών αποτελεί μια βασική πρόκληση και επιβαρύνει το δημόσιο χρέους, που εκτιμάται στο 57% του ΑΕΠ το 2018.

Σύμφωνα με στοιχεία του 2018, η ανεργία ανέρχεται σε 15% και συνεχίζει να επηρεάζει δυσανάλογα τους νέους και τις γυναίκες, αλλά εκτιμάται σε υψηλότερα επίπεδα καθώς το 40% των εργαζομένων απασχολούνται προσωρινά ή περιστασιακά.

4. Εξωτερικό Εμπόριο

Το εξωτερικό εμπόριο της χώρας εμφανίζει μεγάλο εμπορικό έλλειμμα. Συγκεκριμένα οι εξαγωγές αγαθών σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία (2017) ανήλθαν σε 11,3 εκ. USD, ενώ οι εισαγωγές ήταν 125 εκ. USD.

Εξαγωγές αγαθών από Σάο Τομέ και Πρίνσιπε κατά τα έτη 2014-2016 σε \$ ΗΠΑ		
2017	11,350.000	
2016	13.644.242	20,68%

2015	11.306.367	-34,34%
2014	17.219.459	33,62%
Εισαγωγές αγαθών στο Σάο Τομέ και Πρίνσιπε κατά τα έτη 2014-2016 σε \$ ΗΠΑ		
2017	125.650.000	
2016	119.114.175	0,14%
2015	118.947.789	-17,76%
2014	144.628.528	12,42%

Οι εξαγωγές του Σάο Τομέ και Πρίνσιπε προορίζονται επί το πλείστον σε χώρες της ΕΕ και συγκεκριμένα την Ολλανδία, το Βέλγιο, και την Ισπανία. Βασικό εξαγόμενο αγαθό είναι το κακάο που συνιστά το 89% της συνολικής αξίας εξαγωγών, ενώ άλλα εξαγόμενα προϊόντα είναι η σοκολάτα, ο καφές και το πιπέρι. Ομοίως, το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών της χώρας προέρχεται από χώρες της ΕΕ και κυρίως την Πορτογαλία που είναι ο βασικός προμηθευτής.

Εισαγωγές Εξαγωγές Sao Tome και Principe με κράτη- μέλη της ΕΕ σε ευρώ						
	Εξαγωγές			Εισαγωγές		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Πορτογαλία	328,810	397,249	592,186	64,112,428	56,375,241	59,788,590
Ολλανδία	4,596,460	3,697,319	4,074,933	1,611,645	2,096,644	2,469,209
Γαλλία	753,553	709,449	1,364,731	1,196,525	3,208,492	1,844,374
Βέλγιο	2,303,917	1,175,790	2,276,619	1,969,835	1,461,920	1,116,846
Ισπανία	1,790,028	1,222,920	378,817	2,410,618	1,391,831	1,024,673
Ιταλία	453,130	302,614	101,113	251,793	381,058	536,188
Ηνωμένο Βασίλειο	14,587	40,235	16,420	175,780	3,021,097	346,822
Γερμανία	3,674	484,519	393,386	586,548	259,259	288,871
Ιρλανδία					2,611	204,662
Μάλτα	2			98,149	98,989	171,416
Πολωνία	3,068	149,216	18,101	94,319	127,632	143,481
Σουηδία	10,858	1,968	29,744	31,623	12,721	132,793
Δανία	14,783		2,278	238,421	355,071	128,287
Αυστρία		34,419	1,663	268,893	32,711	43,453
Φινλανδία					2,209	3,708
Λουξεμβούργο					228,492	3,325
Βουλγαρία					1,969	1,194
Λετονία				28		1,166
Ουγγαρία			4,052		746	571
Τσεχία	5,449	13,356	12,752	58,682	71,172	25
Κύπρος				28,424	1,697	
Ελλάδα				2,733		
Σλοβακία			1,368			
Σλοβενία			163,700			
EU28	10,278,319	8,229,054	9,431,863	73,136,444	69,131,562	68,249,654

Πηγή: Eurostat

Το διμερές εμπόριο Ελλάδας - Σάο Τομέ και Πρίνσιπε είναι αμελητέου όγκου και περιστασιακό. Οι ελληνικές εξαγωγές στο Σάο Τομέ και Πρίνσιπε το 2016 ανήλθαν σε 2.733 ευρώ, ενώ το 2017 και το 2018 δεν αναφέρονται εξαγωγές και εισαγωγές στη χώρα μας από το Σάο Τομέ και Πρίνσιπε. (βλ. ανωτέρω πίνακα).

Συνοπτική Έκθεση 2018 για την οικονομία του Σάο Τομέ & Πρίνσιπε.

**Πηγές: African Economic Outlook, ΔΝΤ, Κεντρική Τράπεζα Σάο Τομέ & Πρίνσιπε, Eurostat*

Χρήσιμοι Σύνδεσμοι

Εμπορικό Επιμελητήριο
Camara de Comercio São Tome e Príncipe
Morada: Rua Samora Machel
Caixa Postal 527
São Tomé e Príncipe
Telefone:00239 2221 409
www.ccias.st
Email: cciasstp@gmail.com